

Emnebeskrivelse og søknadsskjema

Framtidsstudium

med fokus på næringsutvikling i
nordområdene (15 studiepoeng)

uit.no/foresight

Kan man studere framtida?

Du trenger ikke studiepoeng for å slå fast at framtida kommer og at ingen kan si nøyaktig hvordan den blir. Men skal du forholde deg strategisk til de endringene som ligger der, planlegge for ulike utviklingsscenarier eller ta strategiske beslutninger om vegen videre, trenger du kunnskapsbaserte redskaper.

Universitetet i Tromsø kan derfor tilby et unikt videreutdanningsstudium:

Framtidsstudium med fokus på næringsutvikling i nord

Studiet skal være et verksted for framtidsretta ideer og tilnærminger som gir deltakere fra ulike sektorer og bransjer felles verktøy for å analysere og utforske en verden i rask endring. Hensikten er å kartlegge mulige og ønskelige framtider, og å løfte blikket fra nåsituasjonen og identifisere de endringsprosessene og drivkreftene som bestemmer utviklinga i nordområdene.

Nærmere informasjon får du på studiets nettsider: <http://uit.no/foresight>.

Studiet er utvikla i samarbeid mellom Universitetets videre- og etterutdanning (U-vett) og Norges fiskerihøgskole (NFH).

Fakta om studietilbudet:

- et videreutdanningstilbud på bachelorgradsnivå
- gir 15 studiepoeng
- går over ca 5 mnd. (halv studieprogresjon) og er samlingsbasert, slik at det kan kombineres med jobb
- 30 studieplasser
- studieavgift kr. 20.000,- (se nettsidene for eventuelle rabatter)

Dette er en emnebeskrivelse for et regionalt, næringsrettet framtidsstudium. Studiet er utviklet i samarbeid mellom Universitetets videre- og etterutdanning (U-vett) og Norges fiskerihøgskole (NFH). Studiet er et videreutdanningstilbud på bachelornivå.

Bakgrunn

Nordområdene har i den seinere tid fått økende oppmerksomhet. Interessen knytter seg i første rekke til olje- og gassressursene i Barentshavet. Mange forventer at dette kommer til å bli Europas nye petroleumsprovins, noe som vil gi store regionale ringvirkninger. Samtidig blir søkelyset rettet mot de marine ressursene i området, forholdet mellom olje og fisk og de miljømessige aspektene ved den stigende næringsaktiviteten. Områdene i nord byr på mange muligheter, men det avtegner seg også nye spenninger og konfliktfelt. Disse knytter seg til bærekraftig forvaltning, kontrollen over strategiske ressurser, folkerett, makt- og

suverenitetsforhold og globale klimaendringer. Interessen for å utforske framtidige utviklingspotensialer og mulige trusler er derfor økende.

Dette aktualiserer et behov for analytiske tilnærminger og metodiske redskaper som kan brukes for å kartlegge og analysere en verden i rask endring. Systematiske framtidsstudier ble først tatt i bruk i militær sammenheng i USA på 1950-tallet. På 1970-tallet begynte også deler av næringslivet å engasjere seg. Oljeselskapene, med Shell i spissen, var blant pionerene. Fra slutten av 1980-tallet har så offentlige myndigheter i ulike land i økende grad arbeidet med trendanalyser, scenarier o.l., som et supplement til de mer tradisjonelle prognoseverktøyene. I dag brukes foresight som en samlebetegnelse for et sett av tilrettelagte prosesser for utforskning av framtida. Blant de vanligste er scenarioutvikling, delphi-studier, teknologivurderinger, søke- og dialogkonferanser og spill. Foresight-metodikk blir nå hyppig benyttet innenfor forsknings- og teknologipolitikken. I tillegg blir regionale foresight-studier mer og mer vanlig.

Scenarier og framsyn blir brukt for å kartlegge mulige og ønskelige framtider. De skal bidra til å løfte blikket fra den aktuelle situasjonen og hjelpe til med å identifisere sentrale endringsprosesser og drivkrefter som vil være med på å forme utviklingen innenfor et utvalgt område. Det legges her vekt på det komplekse samspillet mellom teknologi, økonomi og samfunn. Framtidsstudier er ikke enkle trend-framskrivninger eller forsøk på å gripe en utvikling som uunngåelig vil komme, men prosesser som skal forberede på og åpne opp

for alternative framtider. Siktemålet er større handlingsberedskap og endringsdyktighet. I EUs FOREN-nettverk blir foresight definert slik: "Foresight is a systematic, participatory, future intelligence gathering and medium-to-long term vision building process aimed at present-day decisions and mobilizing joint actions".

Et vesentlig poeng er derfor å bringe sammen informerte deltakere med ulik kompetanse, slik at de i fellesskap - fra hver sine ståsteder - kan utforske mulighetsrommet for individuelle og kollektive strategier. Framtidsstudier skal på denne måten være møteplasser hvor antakelser og mentale modeller kan utfordres og overskrides, slik at deltakerne får styrket sitt beslutningsgrunnlag. Studiet skal fremme en reflektert dialog omkring veivalg og framtidige prioriteringer. Det er innføringen i og utprøvingen av disse metodene som vil danne kjernen i det foreliggende studietilbudet.

Målgruppe

Studiet retter seg mot ledere i både privat og offentlig sektor som arbeider med nye næringsmessige initiativ, tilretteleggende planlegging eller på andre måter er opptatt av nærings- og samfunnsutvikling i regionen.

Mål

Det overordnede målet med studiet er å fremme kunnskaper og praktiske ferdigheter som kan understøtte planleggings- og næringsaktiviteter i regionen. Studiet skal styrke deltakernes evne til å håndtere nye muligheter og utfordringer,

og det skal fungere som et verksted for framtidsrettede ideer og tilnærminger.

Mer spesifikt er formålet å:

- gi et innblikk i de faglige tenkemåtene og prinsippene som ligger til grunn for foresight-arbeid og scenariolæring,
- formidle nye kunnskaper og ferdigheter innenfor planlegging, ledelse og prosessstyring,
- belyse regionens utvikling og aktuelle stilling,
- drøfte handlingsmuligheter og framtidige roller for lokale og regionale aktører,
- stimulere til erfaringsutveksling og samarbeid på tvers av fag- og sektorgrenser,
- sette deltakerne bedre i stand til å utforme, lede, gjennomføre og evaluere framtidige samarbeidsprosjekter og utviklingstiltak,
- gjøre deltakerne mer bevisst på betydningen av egne antakelser, holdninger og forventninger, og
- fremme læring og refleksjon over egen praksis.

Innhold

Studiet vil ha en tverrfaglig oppbygning og være problemorientert i sin tilnærming. Det vil være organisert rundt fire hovedtemaer:

Planlegging, endringsprosesser og framtidsmetodologier

Denne delen vil starte med en oversikt over skiftende tids- og historieoppfatninger. For å sette scenarielæring i perspektiv, diskuterer

vi betydningen av utopier og den rollen som framtidsbilder og fortellinger har spilt. Etter dette går vi grundigere inn på moderne planleggings- og beslutningsteori. Utviklingen fra rasjonalistiske modeller og over til mer læringsorienterte og kommunikative modeller blir belyst. Tilsvarende blir strategilitteraturen og de alternative tilnærmingerne på dette området gjennomgått. På denne bakgrunn introduseres de viktigste framtidsmetodologiene som i dag anvendes som et svar på økende tvetydighet og usikkerhet. Vi tar for oss utviklingen fra "forecasting" til "foresighting" og ser på framtidsstudienes plass i planleggings- og strategisammenheng. Avslutningsvis presenterer og drøfter vi eksempler på bruken av scenarier og framsyn på ulike felt og nivåer.

Innovasjon og markedskunnskap

Denne delen tar utgangspunkt i nyere teorier om næringsutvikling og innovasjon. Viktige stikkord er entreprenørskap, klynger og innovasjonssystem. Forholdet mellom råvarebaserte og kunnskapsbaserte næringer blir diskutert. Vi tar også for oss globaliseringsprosesser og viktige endringstrekk ved den internasjonale økonomien. Deretter ser vi nærmere på nordområdene som næringsarena og de utviklingsperspektivene som nå reiser seg i forbindelse med den økende olje- og gassvirksomheten både på norsk og russisk side.

Regional næringsutvikling

I denne delen rettes søkelyset mot sentrale næringer i regionen, deres rammebetingelser, markedsforhold og hvilken

Studiet skal styrke deltakernes evne til å håndtere nye muligheter og utfordringer, og det skal fungere som et verksted for framtidsrettede ideer og tilnærminger.

betydning globalisering og framveksten av en ny internasjonal arbeidsdeling har for næringsutvikling i regionen. Demografiske, politiske og kulturelle endringsprosesser blir også trukket inn. Dette munner ut i en drøfting av utviklingsmuligheter, flaskehalser og relevante strategier for økt regional verdiskaping.

Scenarier for nordområdene

Denne delen vil i hovedsak være viet en presentasjon og diskusjon av prosjektoppgavene, som vil bli påbegynt i forbindelse med den andre samlingen og jobbet videre med fram til den fjerde samlingen. Det blir lagt vekt på erfaringsutveksling og kombinasjon av kompetanse på tvers av fag og sektorer. Formidlingsformer og praktisk anvendelse av de tilnærmingene og metodene som det er blitt arbeidet med i løpet av studiet, vil stå sentralt. I tillegg vil det bli avsatt tid til evaluering, oppsummering av kurset og planlegging av videre aktiviteter.

Organisering og arbeidsform

Studiet går over ett semester og er lagt opp som et fleksibelt deltidsstudium, slik at det skal være mulig å ta utdanningen ved siden av ordinær jobb. Det vil i løpet av semesteret bli arrangert fire samlinger av to til tre dagers varighet. I periodene mellom samlingene vil det bli lagt opp til oppgavearbeid og selvstudium. Studiet er basert på aktiv medvirkning fra deltakernes side.

Under samlingene vil det veksles mellom gjennomgang av teori og presentasjon og analyse

av konkrete eksempler. Opplegget vil omfatte både oversiktsforelesninger, diskusjoner, gruppeøvelser og veiledning. Siden prosessene som skjer på samlingene vil være vesentlige for deltakernes faglige utvikling, vil det bli stilt krav om tilstedeværelse på minimum tre av samlingene.

Som forelesere vil det bli benyttet lærekrefter fra ulike deler av Universitetet i Tromsø, fra andre forskningsinstitusjoner, samt fra næringsliv, offentlig forvaltning og organisasjoner. Dessuten ønsker vi aktivt å trekke veksler på deltakernes egne kunnskaper og erfaringer i forbindelse med undervisningen.

Mellom samlingene vil det bli lagt til rette for bruk av internt studienett, hvor deler av egenaktivitetene vil foregå. Avhengig av deltakernes ønsker, vil studienettet kunne brukes som oppslagstavle, ressursbase, møteplass og diskusjonsforum.

Opptakskrav

For opptak kreves generell studiekompetanse eller realkompetanse.

I tillegg kreves minimum to års relevant yrkespraksis. Relevant yrkespraksis innebærer erfaring fra ledende stilling eller fra arbeid med nye næringsmessige initiativ i offentlig eller privat sektor.

Innpassing

Studiet gir 15 studiepoeng. Emnet kan bygge opp

under videre studier i samfunnsvitenskapelige fag og kan etter søknad inngå som valgfri del av en bachelorgrad i samfunnsvitenskapelige fag. Emnet kan også være aktuelt for kombinasjoner med andre fag.

Intern evaluering

Undervisningsopplegget vil bli evaluert både i løpet av og etter studiet. Evalueringen har flere siktemål: Den skal engasjere og ansvarliggjøre deltakerne i forhold til egen læring, være et hjelpemiddel for justering og korrigerende av programmet underveis, samt gi tilbakemelding til Universitetet i Tromsø om kvalitet og gjennomføring av studietilbudet.

Eksamen

Eksamen består av en skriftlig oppgave. Oppgaven skrives ut fra problemstillinger som deltakerne selv velger i samråd med de ansvarlige for studiet. Denne skal fortrinnsvis skrives i grupper med to-tre deltakere og ha et omfang på ca 20-30 sider.

Oppgaven skal ha sin faglige forankring i de tema som tas opp på studiesamlingene. Den skal så langt som mulig knyttes til deltakernes arbeidserfaringer og problemstillinger som er relevante for deres jobbsituasjon.

Oppgaven skal innleveres seinest ti dager etter siste studiesamling. Oppgaven vurderes av en eksamenskommisjon bestående av en ekstern sensor og fagansvarlig.

Det benyttes bokstavkarakterer på en skala fra A-F, med A som beste karakter og F for ikke bestått eksamen.

For å kunne framstille seg til eksamen kreves deltakelse på tre av fire samlinger.

Kontinuasjon

Dersom den skriftlige besvarelsen ikke kan vurderes til bestått, vil det være mulig å kontinuere ved å framstille seg til ny eksamen.

Kontinuasjonseksamen gjennomføres ved at det leveres inn en ny oppgavebesvarelse, som vurderes av en ny eksamenskommisjon.

Kontinuasjonseksamen avholdes ved begynnelsen av det nye semesteret etter siste ordinære eksamen, jf. § 21 i forskriftene for eksamener ved Universitetet i Tromsø.

Pensum

Pensumlitteraturen har et omfang på ca. 1.000 sider. Av disse er ca. 800 oppgitt og ca. 200 selvvalgt. Deler av pensumet er på engelsk. Det selvvalgte pensumet skal godkjennes av de fagansvarlige innen fjerde studiesamling. Det vil bli utarbeidet en egen pensumliste for utdanningstilbudet, som også omfatter anbefalt, valgfri litteratur.

*Planlegging, endringsprosesser og fremtidsmetodologier;
innovasjon og markedskunnskap; regional
næringsutvikling; scenarier for nordområdene.*

Rettledning for utfylling av søknadsskjemaet

For høstsemesteret finnes det eget søknadsskjema for søknad om opptak til grunnstudier.

Ikke-nordiske statsborgere uten permanent oppholdstillatelse skal bruke skjemaet "Application Form for International Students".

Veiledning til de enkelte punktene i søknadsskjemaet:

Punkt 1: Her krysser du av for det semesteret du ønsker å starte studiene.

Punkt 2: Fødselsnummeret må oppgis. Universitetet har tillatelse fra Datatilsynet til å be om fødselsnummer.

Ikke-nordiske søkere og søkere med utenlandsk (ikke-nordisk) utdanning må legge ved kopi av passet som viser sidene for identifikasjon og stempel for oppholdstillatelse.

Dersom dine vitnemål lyder på et annet navn enn ditt nåværende, må du dokumentere navneendringen (vigselsattest, navnebevilling eller lignende).

Svaradresse bruker du dersom du befinner deg på en annen adresse enn hjemstedsadressen når tilbud om studieplass sendes ut. Du kan også gi fullmakt til de som eventuelt befinner seg på hjemstedsadressen, slik at de kan svare på henvendelser fra universitetet på vegne av deg.

Punkt 3.1/3.2: Før opp alle fag, eventuelt emner med kode, i prioritert rekkefølge. Andre-prioritet og lavere blir ikke behandlet dersom du tas opp på det først prioriterte.

Punkt 4: Sett kryss for hvilket grunnlag du søker opptak. Dersom du har spørsmål, ta kontakt med studieavdelinga.

Personer som søkere på grunnlag av 23/5-regelen må være fylt 23 år i løpet av søknadsåret og ha 5 års fulltids skole- og arbeidserfaring (spesifisert i pkt.7) på søknadstidspunktet. I tillegg kreves studiekompetansefagene: norsk, engelsk, matematikk, naturfag og samfunnsfag fra videregående skole, studieretning for allmenne fag.

Søkere som ikke kan dokumentere generell studiekompetanse, og som er fylt 25 år, har krav på å få vurdert om de er kvalifisert til studier på grunnlag av realkompetanse. For nærmere informasjon se universitetets nettsted:

<http://uit.no/studieavdelinga/tjenester/1>

Søkere med utenlandsk utdanning må fylle kravene til generell studiekompetanse for å kvalifisere til opptak til høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. I tillegg til å dokumentere utdanningsnivå må også kunnskap i norsk og engelsk dokumenteres. For nærmere rettledning, se "Guide for International Students" eller universitetets nettsted:

<http://uit.no/studieavdelinga/english/>

Punkt 5: Før opp lærested som har betydning for søknadene. Alle opplysninger må dokumenteres for å telle med. Vitnemål må være attestert.

Punkt 6, 7, 8: Annen utdanning og praksis som har betydning for søknaden, fører du opp her. Alle opplysninger må dokumenteres for å telle med. Attester, vitnemål og lignende må være attestert. Det må framgå av dokumentasjonen hvilke type organisasjonserfaring du har.

Punkt 9: Motivasjon for studiet er en av de momentene opptakskomiteene tar med i en helhetsvurdering av søknaden. Det må redegjøres for motivasjonen i søknaden. Søknader uten denne beskrivelsen vil ikke bli vurdert.

Punkt 10: Egenvurdering av kvalifikasjoner for å gjennomføre faget/studiet vil bli vektlagt i opptakskomiteen. Søknader uten denne beskrivelsen vil ikke bli vurdert.

Punkt 11: Før opp opplysninger du mener har betydning for søknaden, eller gi forklaring til de utfyllingene du har gjort på skjemaet.

Punkt 12: Les gjennom hva du underskriver på.

VIKTIGE OPPLYSNINGER

Alle kopier av vitnemål og attester skal være stemplet og signert med underskrift av en ansatt ved kopieringsbyrå eller offentlig kontor, for eksempel skole, kommunalt kontor eller politikammer.

Stempelet skal vise hvor kopien er bekreftet, bare RETT KOPI-stempel godtas ikke. Husk at det skal være kopier av originale vitnemål og attester. Alle sider som er kopiert av vitnemål/attester skal være stemplet og bekreftet.

Bare attester for arbeid og vitnemål/karakterutskrift for utdanning som ikke er avsluttet innen søknadsfristens utløp, kan ettersendes.

Søknaden og eventuelle ettersendinger sendes til:

Studieavdelinga
Universitetet i Tromsø
9037 Tromsø

4. Opptaksgrunnlag (Hvis du allerede er tatt opp ved Universitetet i Tromsø, trenger du ikke fylle ut dette punktet)

Sett kun ett kryss:

☐ Generell studiekompetanse (bestått videregående skole, fagbrev/svennebrev, "23/5-søker"(se veiledning), utenlandsk utdanning tilsvarende videregående skole, Rudolf Steiner-skole, International Baccalaureat, høyere utdanning, eller annet grunnlag som gir GSK)

☐ Realkompetanse (Institusjonene kan gi søkere som er 25 år eller eldre i opptaksåret, opptak til enkeltstudier dersom de på grunnlag av realkompetanse har de nødvendige kvalifikasjoner for vedkommende studium)

5. Videregående skole (Hvis du allerede er tatt opp ved Universitetet i Tromsø, trenger du ikke fylle ut dette punktet)

Lærested:	År	Vedlagt	Ettersendes
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐

6. Høyere utdanning (fylles ut dersom det har betydning for søknaden)

Lærested:	Fag/grad:	År	Vedlagt	Ettersendes
			☐	☐
			☐	☐
			☐	☐
			☐	☐
			☐	☐

7. Yrkespraksis, ulønnet arbeid og kurs (fylles ut dersom det har betydning for søknaden)

Arbeidssted, ulønnet arbeid, kurs:	Periode (fra dato til dato):	Stillingsprosent	Vedlagt	Ettersendes
			☐	☐
			☐	☐
			☐	☐
			☐	☐

8. Organisasjonsarbeid (fylles ut dersom det har betydning for søknaden)

Organisasjon:	Periode (fra dato til dato):	Vedlagt	Ettersendes
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐
		☐	☐

9. Motivasjon for studiet (gjelder bare realkompetansesøkere)

Hva er din motivasjon for å søke studiet/studiene (faget/fagene) ved Universitetet i Tromsø?

Du skal med egne ord gi en beskrivelse av din motivasjon for å søke faget/studiet. Beskrivelsen føres på eget ark og skal være på ca. en A4-side. Beskrivelsen blir lagt til grunn for realkompetansevurderingen.

10. Egenvurdering (gjelder bare realkompetansesøkere)

Du skal med egne ord gi en beskrivelse/vurdering av egne kvalifikasjoner i forhold til det spesifikke faget/enkeltstudiet du søker opptak til. Beskrivelsen føres på eget ark og skal være på ca. en A4-side. Beskrivelsen blir lagt til grunn for realkompetansevurderingen.

11. Tilleggsopplysninger

12. Underskrift

- Jeg er kjent med at det er mitt ansvar å sende inn vitnemål og attester innen gjeldende frister for opptak.
- Jeg er kjent med at alle kopier av attester og vitnemål/karakterutskrifter må være attestert av en offentlig tjenestemann eller et kopikontor.

Sted

dato

underskrift

Studieavdelinga
Universitetet i Tromsø
9037 TROMSØ

- Applicants to exchange programmes and guest study periods should fill in the application form in English for foreign students.
- Dette skjemaet gjelder for opptak som ikke er organisert gjennom Samordna opptak (SO).

Søknad om opptak til Universitetet i Tromsø

Søknadsfrist: **15. april** for opptak til høstsemesteret og **1. november** for opptak til vårsemesteret.
1. juni for opptak til enkeltemner i høstsemesteret og **1. desember** for opptak til enkeltemner i vårsemesteret.
 Etter- og videreutdanningene og noen av studietilbudene har egne frister, se <http://uit.no>.

1. Søknadssemester

Jeg søker opptak ved Universitetet i Tromsø	År: 200	Semester
---	---------	----------

2. Personlige opplysninger

Fødselsdato	Personnummer	Morsmål	Statsborgerskap, oppgi land	Målform ☐ Bokmål ☐ Nynorsk
Etternavn				
Alle for- og mellomnavn				
Eventuelt tidligere navn (legg ved bekreftet kopi av vigselfattest/navnebevilling)				
Hjemstedsadresse	Postnummer	Poststed	Telefon	
Svaradresse	Postnummer	Poststed	Gjelder fra - til (dato)	
E-postadresse			Mobiltelefon	

3. Studietilbud (se oversikt over studietilbudet på <http://uit.no>)

Dette feltet gjelder for alle studietilbud som ikke er organisert gjennom Samordna opptak. For opptak til grunnstudium i høstsemesteret sendes søknad via www.samordnaopptak.no

3.1 Høstsemester

Søknadsfrist: Varierende for ulike studium, se http://uit.no		
☐ Etter- og videreutdanning, eller restetorg	1. prioritet	
	2. prioritet	
Søknadsfrist: 15. april		
☐ Mastergradsstudium	1. prioritet	Navn og eventuell studieretning
	2. prioritet	
☐ Praktisk-pedagogisk utdanning		Praktisk-pedagogisk utdanning – heltid (studiestart i høstsemesteret)
Søknadsfrist: 1. juni		
☐ Enkeltemner	Høstsemester	Emnekode, du må selv undersøke om emnene kan tas utenom studieprogram.

3.2 Vårsemester

Søknadsfrist: Varierende for ulike studium, se http://uit.no		
☐ Etter- og videreutdanning	1. prioritet	
	2. prioritet	
Søknadsfrist: 1. november		
☐ Mastergradsstudium	1. prioritet	Navn og eventuell studieretning
	2. prioritet	
☐ Praktisk-pedagogisk utdanning		Praktisk-pedagogisk utdanning – deltid (studiestart i vårsemesteret)
Søknadsfrist: 1. desember		
☐ Enkeltemner	Vårsemester	Emnekode, du må selv undersøke om emnene kan tas utenom studieprogram.